

Pittem, 4 augustus 2014

Gemeente Pittem

College van burgemeester en schepenen

Markt 1

8740 Pittem

AANGETEKENDE EN OPEN BRIEF

Dit betreft een reeks schriftelijke vragen van een gemeenteraadslid. Op deze vragen wordt om een schriftelijk antwoord verzocht binnen de daartoe voorziene tijdspanne.

Inleiding

Toen de spaarbekkens in Pittem verleden herfst ingehuldigd werd heerste er een sfeer van optimisme en opluchting. Er zouden geen overstromingen meer komen. Sinds maandag 28 juli weten we beter.

De bewoners uit Pittem hebben Groep 2012 sindsdien vaak aangesproken over wat er die dag misgelopen is en hoe er nu verder gegaan moet.

Duiding

Voor Groep 2012 staat het vast dat de overstromingen het gevolg zijn van talloze kleine en wellicht ook minder kleine tekortkomingen. Het staat ook buiten kijf dat dit geen éénmalige gebeurtenis is, noch dat dit een éénmalige gebeurtenis zal blijven.

Groep 2012 stelt dat het al te makkelijk is om de gebeurtenissen van 28 juli louter aan “overmacht” te wijten. Die dag was er overduidelijk meer aan de hand.

Wateroverlast deed zich voor rond het bufferbekken, maar er waren gelijkaardige problemen in de Sint Jozefstraat, de Tieltstraat, de Nijverheidslaan, de Joost De Ter Beerslaan, enz. Het probleem is duidelijk structureel in Pittem en Egem. Het staat voor Groep 2012 vast dat de gemeente Pittem ernstig moet gaan beraden over de oorzaken van deze ramp opdat er naar doeltreffende remedies aangeboden kan worden. De gemeente Pittem en haar beleidsploeg is dit verplicht aan haar bevolking.

De rampspoed die Pittem trof bezit ontegensprekelijk vele aspecten. Bekijken we alleen maar het aspect van de schade en haar facetten. Er is natuurlijk de onmiddellijke karwei en het 'slameur' van het opruimen, er is de kost voor het vervangen de defecte apparatuur, de wagens en talloze andere spullen. Er is echter ook de substantiële waardevermindering van de getroffen woningen, er zijn de mogelijke lange termijns gevolgen op de gezondheid (zo vernamen we dat schimmelvorming ten gevolge van de vorige overstroming in 2006 voor aandoeningen op de luchtwegen zorgt), er is de immateriële en dus onmogelijk te vergoeden schade (bijvoorbeeld: een door beekwater geruïneerd album met trouwfoto's) en er is vooral de sluipende angst bij velen om nogmaals een overstroming mee te maken. Tijdens het luisteren naar de getroffen en is ons vooral die angst bijgebleven.

Groep 2012 meent dat deze ramp te wijten is aan een samenloop van talloze individuele problemen zowel op technisch, organisatorisch als menselijk vlak. We sommen in deze brief straks een aantal problemen op die ons ondertussen gemeld werden. Er zijn er ontegensprekelijk nog veel meer.

Interpretatie en vragen

De naakte feiten tonen aan dat het bufferbekken geen oplossing kon bieden aan deze wateroverlast, doch ook dat de waterellende zich allesbehalve beperkte tot de onmiddellijke omgeving van het bufferbekken. Er deden zich problemen voor in de Egemstraat, in de Nijverheidslaan, in de Tieltstraat ter hoogte van de Zwarte Gatbeek, op de Joost ter Beerstlaan, in de Sint Jozefstraat, de Kwiekmotestraat en wellicht op tal van andere plekken. Het is belangrijk dat de volledige situatie in kaart gebracht wordt. Het is belangrijk dat ook de wisselwerking tussen deze geïsoleerde incidenten onderzocht en verstaan wordt.

Daarom vraagt Groep 2012 dat er een ernstige alomvattende studie gemaakt wordt over de mogelijke fouten die bij het ontwerp, de realisatie en het onderhoud van het bufferbekken en de andere waterbeheersingsmaatregelen in Pittem, in Egem en in de omliggende gemeenten. Groep 2012 vraagt dat de gemeente Pittem een neutrale studie bestelt bijvoorbeeld bij een universitaire instelling naar de oorzaken van de talloze ernstige waterproblemen en dat er doeltreffende remedies geformuleerd worden. De resultaten van deze studie moeten er snel komen en moeten openbaar gemaakt worden. Dit laatste is van uitzonderlijk belang. Spontane contacten met de bevolking stelden aan de kaak dat de gemeente hen amper informeerde, hen amper op grond van gelijkaardigheid behandelde en hoe dit alles hen frustreerde. In deze hedendaagse maatschappij heeft de burger het recht gehoord en betrokken te worden.

We moeten met alle verantwoordelijke instanties (de technische diensten, de aannemer, het studiebureau, onze buurgemeenten, onze brandweer, de provincie, enzovoorts) samenzitten en onderzoeken wat gebeurde en kan gebeuren om een herhaling ervan te voorkomen. Het Pittense spaarbekken en waterlopen valt onder de verantwoordelijkheid van de provincie West-Vlaanderen, maar er dient wel opgemerkt te worden dat deze verantwoordelijkheid pas intrad op 1 juli 2014 toen de grachten aan de provincie werden overgedragen. Het spaarbekken werd door de gemeente aangelegd en was gemeentelijke bevoegdheid. Nu zomaar alle verantwoordelijkheid zomaar op de provincie afwentelen zou niet erg fair zijn. In het belang van Pittense bevolking is niemand gebaat bij een rondje zwartepieten.

De feiten

De volgende feiten werden ons gemeld. Groep 2012 doet geen uitspraak over de correctheid ervan, noch spreken wij een oordeel uit jegens iemand. De gemeente Pittem wordt wel dringend verzocht om deze feiten in alle openheid te evalueren en Groep 2012 van een antwoord te voorzien op de correctheid ervan. Indien dit persoonlijke aangelegenheden betreft kan dit achter gesloten deuren.

Groep 2012 meent dat deze ramp te wijten is aan een samenloop van talloze individuele problemen zowel op technisch, organisatorisch als menselijk vlak.

Technische problemen

- Een eerste overstroming zo zich voorgedaan hebben aan de duiker die onder de spoorweg gaat ter hoogte van de Spoorweglaan en Okay supermarkt. De diameter van deze duiker zou onder gedimensioneerd zijn.
- Toen de Jozef Cardijnstraat (althans meest zuidelijke deel ervan) omstreeks 4 uur 30 al onder water stond, werd door een bewoner opgemerkt dat het 'schof' van het bufferbekken nog open stond, hierdoor kwam er nog steeds water in de Cardijnstraat en andere stroomafwaarts gelegen gebieden.
- Dezelfde persoon meldt dat op dat ogenblik de waterstand van het laagst gelegen buffer bekken toen laag was.
- De beek tussen de Koolskampstraat en het meest zuidelijk stuk van de Cardijnstraat zou verstopt zijn geweest met groenafval, zelfs sparrenbomen. De water dat de Cardijnstraat overspoelde zou uit de riolen gekomen zijn.
- Er doet zich een probleem voor bij de Cardijnstraat (meest zuidelijke punt). Het water raakt er moeilijk weg. Blijkbaar zou er onder andere een 'schof' geplaatst zijn in de duiker die onder de Joost De Ter Beerstlaan steekt.
- Een daarmee verwante opmerking. Om 7u45 zou 'iemand' het 'schof' van het bufferbekken opgedraaid' hebben.
- Diezelfde persoon rapporteert dat er om 7u45 geen water door het bufferbekken kwam, dit laatste bevestigt gedeeltelijk ook het onderstaande gerapporteerde feit.
- De meest noordelijke kant van Sint Elooï straat komt ongeveer gelijktijdig met de Cardijnstraat onder te lopen. Dit is merkwaardig omdat het 'schof' (aan de Koolskampstraat) openstond, er ook geen water in het bekken kwam (zie hiervoor) en het bekken pas veel later in de voormiddag overliep. Deze overstroming komt doordat de Breemeersbeek langs de kant van Egemstraat palend aan de Sint Elooïstraat niet langer (of onvoldoende) het water in het bufferbekken kon lozen. De buis die deze beek met bekken verbindt is immers verstopt met gras en plantenresten (een foto is opvraagbaar bij Groep 2012).
- Blijkbaar zou het meest noordelijke bekken (datgene waar schapen grazen) al heel snel (vroeg) volgelopen zijn en zou de buis onder de Egemstraat niet voldoende debiet hebben kunnen verzetten; waardoor er water over de Egemstraat liep.
- De klep die desbetreffende buis (Breemeersbeek in het bufferbekken noordelijke kant Sint Elooïstraat) afsluit is geen verticale schuifklep en wel een draaiklep. Het ontwerp van deze

draaiklep laat echter niet toe om te zwenken indien het water in het bufferbekken boven de klep komt. Dit is met opzet ontworpen om terugslag te verijden, doch indien er veel water staat in het bufferbekken vloeit het water van de beek per definitie in de Sint Godelievestraat. Is dit risico ingecalculleerd? Wordt deze klep elektrisch aangedreven?

- De 'visschuij' tussen het vierde en vijfde bekken zou niet gewerkt hebben.
- Een aantal getuigen melden dat later op de morgen de dijk rondom het bufferbekken op springen stond. De zwakste plek zou de noordwestelijke kant van de Sint Godelieve straat zijn. Op die plek zijn trouwens zandzakken geplaatst (foto beschikbaar). Gelukkig stroomde toen al voldoende water over de overloop (Koolskampstraat) en werd een bijkomende overstroming van de Sint Elooistraat vermeden. Is deze dijk voldoende sterk? Is deze dijk voldoende waterbestendig? Zijn de dijken ondertussen niet aangetast en dus nutteloos geworden?
- De duiker op de Zwarte Gatbeek die onder de Tieltstraat gaat is ondergedimensioneerd. Deze duiker kon het water niet slikken en daarom overstroomde de Tieltstraat aan de stroomopwaartzijde van de duiker.

Organisatorische problemen

- Vanaf 4 uur 's morgen beginnen de bewoners het noodnummer 112 te bellen, op dat ogenblik voor regenwater dat in de woningen en kelders sijpelt. Deze dienst is echter niet bereikbaar. Het is onduidelijk of men niet opnam of deze dienst toen al overbezet was.
- De brandweer zou geen voldoende zandzakken ter beschikking gehad hebben. Bovendien moesten die nog ter plekke gevuld worden. Het is schrijnend dat sommige bewoners pas 's namiddags zandzakken aangeboden kregen (ons gemeld door een betrokken bewoner).
- Men kon de elektriciteitscabine die zich bevindt ten noordwesten naast het bekken grenzend aan de 2de pijp van de Sint Elooistraat niet openen om de elektrische installatie deactiveren.
- Deze cabine staat overigens bij normale omstandigheden, zowel winter als zomer, altijd in het water. De bewoners maken zich al langer zorgen over de veiligheid van deze situatie. (foto beschikbaar genomen op 2 augustus, de cabine stond in een aantal centimeter water).
- In de late voormiddag zou de gemeente Pittem verzocht hebben aan de gemeente Meulebeke om een schot (schof) te openen ter hoogte van de Kleine Veldweg; dit nadat men ter plekke had vastgesteld dat het schot (schof) er gesloten was.

Andere problemen

- In 2013 is de gemeente door meerdere bewoners van de Sint Godelievestraat gemeld dat het bufferbekken (in zijn toenmalige staat) overstroomde. Op welke wijze is toen hieraan gevolg gegeven? Werd dit feit gerapporteerd aan de aannemer en het studiebureau?
- De brandweer zou toen bij dit incident in 2013 beweerd hebben aan omwonenden van het bekken over geen instructies voor het gebruik van de installaties rond het bufferbekken te beschikken.
- De Pittemse groendienst krijgt van velen zware en negatieve kritiek. Of dit terecht is of niet laten we in het midden. In het algemeen komt die kritiek erop neer dat gras en groenafval niet

opgeruimd wordt na een maaibeurt en dat het soms in het bufferbekken en beken gegooid wordt. Hierdoor vergrondt het bekken, vermindert de capaciteit ervan en raken duikers verstopt.

- Een haast unaniem opmerking is dat het onderhoud van het bufferbekken, beken en waterlopen verwaarloosd wordt of dat het onderhoud tekort schiet. Zie vorige opmerking over de maairesten. Bij het baggeren van beken wordt de modder op de oevers gegooid waardoor deze oevers hoger worden en de beken niet in het omliggende grasland kunnen stromen.
- Een altijd terugkerende opmerking gaat over de te kleine diameters en onvoldoende debiet van buizen die grachten, beken en allerhande verbinden. Vele van die buizen zouden verzand zijn. Hier moet toch eens grondig en alomvattend naar gekeken worden.
- De grachten van de Sint Jozefstraat zijn in grote mate verzand, hierdoor overstromden delen van deze straat. Deze grachten (en andere) dienen regelmatig onderhouden te worden.

Verzoeken en vragen

- Opstellen van een chronologische opsomming van de feiten die leiden tot de overstroming van 28 juli. Wanneer liep wat fout en waarom. Eventueel: wie is hiervoor verantwoordelijk.
- In het bijzonder willen we weten hoever het 'schof' van het bufferbekken aan de Koolskampstraat openstond en hoe de stand van dit 'schof' verder evolueerde die 28ste juli. Wie en wanneer draaide dit schof verder open en/of verder dicht.
- Het bekken zou voorzien zijn om gedurende 4 uur te kunnen bufferen. De gemeente/provincie dient via het studie bureau dat het bufferbekken ontwierp openbaren wat het maximale debiet is dat het bekken aankan in die periode. Zijn die berekeningen echter nog accuraat ? (er zijn immers bronnen die melden dat de neerslaggegevens sinds 2006 gevoelig bijgesteld moeten worden naar boven toe).
- Is er nood aan om de capaciteit van het bekken uit breiden? Hoeveel meer capaciteit is nodig?
- Zijn de dijken voldoende stevig om 4 uur stand te houden?
- Zijn de dijken nadat ze onder water stonden en nadat er het wassende water passeerde niet aangetast en moeten die niet versterkt worden ?
- Volgens Groep 2012 moet er hernieuwde aandacht voor het grachtenbeleid komen en moet er goed bestudeerd worden waar nog woonwijken kunnen komen. De watertoets van de Vlaamse Gemeenschap plaatst de getroffen wijken haast immers alle in risicovolle gebieden
- Werkte de klep Breemeersbeek in het bufferbekken aan de noordelijke kant van de Sint Elooistraat. Wordt deze klep elektrisch aangedreven ? Indien affirmatief, stond de motor van de klep wel onder stroom. Is er een noodvoorziening ? Is er een manuele bediening ?
- De gemeente Pittem en hulpdiensten moeten overwegen om een op GSM gebaseerd waarschuwingssysteem op te zetten.
- Er dient een intergemeentelijk rampenplan en rampendraaiboek te komen. De onderscheiden gemeenten en hun hulpdiensten dienen gezamenlijk dit plan in te oefenen en het draaiboek voortdurend verfijnen.
- Er dient een intergemeentelijk convenant te komen waarbij er afspraken gemaakt worden tussen de gemeenten over het spreiden en verdelen van de wateroverlast. Het spreekt voor zich dat indien de acties van de ene gemeente een andere gemeente benadelen er in compensaties voor de benadeelde gemeente moeten komen.

- Heeft de gemeente Pittem een overdracht uitgevoerd naar de daartoe bevoegde provinciale autoriteiten betreffende de inzichten en kennis die gemeente Pittem heeft op de waterlopen?
- Aan aanpak om te voorkomen dat de voetpaden tussen het bufferbekken en de Sint Eloois- en Sint Godelievestraat voortdurend blank staan. Het ware aangenaam mochten de struiken langs dit pad ook eens gesnoeid worden.
- Inrichten van een meldpunt voor verzande beken, kleine overstromingen, enzovoorts en het een resultaatsverbintenis opstellen; bijvoorbeeld : het gemelde probleem wordt binnen de 2 weken behandeld.
- In hoeverre droeg het ontbreken binnen de gemeentediensten van een leidinggevende ingenieur bij tot de opeenstapeling van mankementen aan de waterbeheersings installaties.
- Inrichten van subsidie regeling voor de aankoop van schotten en andere lange termijns maatregelen.
- De deksels werden van de riolen gelicht waardoor het risico ontstaat dat men in de riolen kon vallen. Deze deksels zouden moeten vastgemaakt kunnen worden.

Onmiddellijke maatregelen

Wij stellen voor dat de gemeente de ASAP de onderstaande maatregelen neemt

- Onmiddellijke en versnelde initiatieven om deze gebeurtenissen als natuurramp laten erkennen. Indien dit niet mogelijk is de bevolking hiervan snel en duidelijk informeren.
- Gratis toegang tot het containerpark voor de getroffen en
- Gratis vuilniszakken voor de getroffen en
- Het plaatsen van containers in de getroffen wijken
- Assistentie verlenen bij het opstellen van schadedossiers
- Onmiddellijke aankoop van voldoende zandzakken voor de brandweer
- Onmiddellijk opkuisen en vrijmaken van de verstoppingen aan de buis die Breemeersbeek in het bufferbekken leidt (ter hoogte Sint Elooistraat).
- Onmiddellijk actualiseren (of opstellen) van een specifiek rampenplan voor overstromingen.
- Opstellen of updaten van het overstromings draaiboek voor de brandweer. Dit plan moet regelmatig getoetst worden aan de werkelijkheid en moet doorgeoefend worden
- Het opstellen van een gebruikershandleiding en het voorzien van recente opleiding van voldoende personeel in van de maintenance activiteiten die het bufferbekken en de omliggende installaties vereisen.
- Inrichten van een coördinatie cel met de omliggende gemeenten die in eerste instantie het impact dat de onderlinge waterbeheersing maatregelen op elkaar hebben moet bekijken.
- Het inrichten en coördineren van een groepsaankoop van materialen en diensten (timmerman, stukadoors,injecteren van muren, enzovoorts) om de onmiddellijke reparaties te kunnen uitvoeren.
- De gemeente dient te voorzien in de opleiding van een aantal personen in het gebruik van de 'kraan'. Deze kraan kon de voorbije week niet ingezet worden doordat er geen kraanbestuurders aanwezig waren.

- Het is aangewezen om een bacteriologisch en chemisch onderzoek te laten uitvoeren niet zozeer van het water in de waterlopen; doch van de gronden die overstroomd raakten.
- De gemeente overweegt best om te voorzien in bijkomende tijdelijke opvang voor de kinderen en adolescenten van de getroffen bewoners.
- Een tegemoetkoming aan de betrokkenen, bijvoorbeeld door een verminderd tarief op de belastingen die de gemeente rechtstreeks heft.

Ten besluit

Groep 2012 heeft het mailadres wateroverlast.pittem@gmail.com gecreëerd voor wie zijn verhaal over de wateroverlast kwijt wil. De betrokkenen krijgen hiertoe van ons ook een gerichte brief. Aan de hand van de reacties zal Groep 2012 een dossier maken om de volledige situatie in kaart te brengen. Groep 20121 hoopt hiermee eventuele initiatieven van de gemeente te complementeren, doch in eerste plaats merkte we op dat het vertrouwen dat de bevolking in de overheid hebben zoek is.

Groep 2012 raadt de gemeente daarom uitdrukkelijk aan om op een snelle en afdoende wijze te proberen dit vertrouwen te herstellen. Groep 2012 engageert zich om de gemeente Pittem daarbij volledig te assisteren en bij te springen waar nodig.

Namens Groep 2012

Godfried Bovijn

Kaat De Weele

Koen Berton

Thomas Cloet